

הנה הבטחון, המדה היקרה הזאת הונחה באדם ונוסדה בחפץ עליון ככלל המציאות שתועיל הרבה לאדם בהיותה מוכרחת להעמדת מצבו הרוחני והחומרי, לבל יהי נבהל להון ושטוף בתאוותיו. כי ידע כי לא אשר יראה האדם שהוא טוב הוא הטוב המוחלט, כי עניני האדם מונהגים הם ע"פ צדק ד' הקיימת לעד. גם שלא תפול עליו רוחו בעת צרה ומצוקה. כי ישים אל לבו כי אין מעצור לד' מהושיע. אבל מעולם לא נוסדה מדת הבטחון כדי שעל ידה יקנה האדם לעצמו מדת העצלות, שלא לעשות ולהשתדל בכל אשר תשיג ידו, בין בעסקי הכלל בין בעסקי הפרט, ומכש"כ שלא נוצרה כדי שיכנס האדם ע"י בסכנות הגוף והנפש. ע"כ המכיר את המדה כפי ענינה שהיא נוצרה לפי מדתו של השלמת האדם, לא יקח אותה לקו במקום שאינו ראוי, כאילו היתה מדה חוקית מחוקי הטבע המת חלילה.

(עין אור הברכה ח"א
פ"ח ע"ב 258)

ראוי שילמד האדם [את] עצמו אז להסתכל ולהבין מה היא ההצלחה, שישודה באמת, שהיא מצלחת את האדם בגופו ונפשו, מביאתו לחיי עד וממלאתו חדות לב ושלות צדיקים בחיי הבלו, ומה היא ההצלחה הכוזבת, שרוב בנ"א רודפים אחריה, הצלחת העושר, מבלי להקפיד על האמצעיים והדרכים, שעל ידם תהיה קנויה להם.

(עין אור הברכה ח"א ע"ב 55)

רכב. תניא רבי נחמיה אומר בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם, ואשתו מפלת נפלים, ובנותיו ובנותיו של אדם מתים כשהם קטנים. כל הפרעות המוסריות אינן מביאות את התכלית המבוקשת אפילו לפי הדמיון של אותו הנתעה. יסוד השינאה בא ע"פ רוב מצד ההתחרות של בקשת ההון, והבקשה הזאת היא נסמכת על יסוד אהבת המשפחה. כשמתאמץ כ"א להגדיל כבוד ביתו ולהצליח את בני משפחתו באהבתו אותם, עד שהאהבה הזאת מתהפכת לשינאת הבריות כולם שחוץ לחוגו. וסוף כל סוף מאומה איננו עולה בידו, שהמשפחה עצמה נהפכת מצד החסרון הפנימי שבמעמד הנפש המקולקלת המלאה איבה ואהבה עצמית נפרזה לקיבוץ של אויבי נפש, "אויבי איש אנשי ביתו", וכל מגמותיו נהפכות לדאבון לב, כי מריבה רבה בתוך ביתו. והנה מהלך הפעולות הרעות של שינאת הבריות הולך הלך וקלקל את סדרי החיים, כתחילה הוא מאבד את שיווי המשקל ואת מצב השקט של החיים הכלליים. אח"כ המהומה מאבדת את הכח הנדרש לעמל השכלול וההוצאה מן הכח אל הפועל את הכחות הטובים

הגנוזים בעומק כשרון חיי החברה, ולעומת זה אשתו של אדם מפלת נפלים. ואח"כ כשהערבוב מתרבה הוא מאבד את התקוות היותר טובות שכבר יצאו אל הפועל ומהרסן עד היסוד, ולעומתו בניו ובנותיו של אדם מתים כשהם קטנים. כח האהבה הכללי הוא הנותן ארך הרוח לספירת ירחים למלא את ימי העיבור בהסכמה פנימית בלא התרגשות נפרזה המקלקלת את הבנין, והיא הנותנת ג"כ הדרכה טובה לחוס על טיפול הבנים בקטנותם. וכשכח האהבה מתעכר ע"י שינאה, היסודות מתבטלים מעיקרם וכח ההירוס מתגלה בתוצאות היותר קרובות ללבו ונפשו של אדם, למען ישוב אל ד' להיות דבק במדותיו לאהבה את הבריות, כי מעשה ידיו כולם ומטובו להם אור חיים.

רכב. ר"א בר"י אומר בעון חלה אין ברכה במכונס, ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין, שנאמר אף אני אעשה זאת לכם והפקרתי עליכם כהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיכות נפש, וזרעתם לריק וזרעכם ואכלוהו אויביכם, א"ת כהלה אלא בחלה, ואם נותנין מתברכין שנאמר וראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך. השפעת קדושת הכהונה על הבית, בהוראת היחש שיש לכהן ע"י חלה הניתנת בבית היא מביאה את החיים לתכליתם. כי סוף כל המסיבות של השתדלות האדם בעבודתו כמה שחוץ לבית הוא כדי שימצא את ברכתו ואת אשרו בביתו. וכיון שקדושת השי"ת שהיא נקנית ע"י החלק הניתן לכהן, היא מתרחקת מתוכיות הבית, הקלקול מתחיל מפנימיות הבית אבל הוא איננו עומד במקומו כ"א הוא הולך ומתפשט ג"כ על החיים שחוץ לבית, שהם גורמים את ברכת הבית. והנה הסדרים החברתיים הנם הולכים כסדרם. המצאת החומר ואח"כ החלפתו ע"י סדר הטוב שבמשא ומתן, שגם הוא מוסיף ברכה, ואח"כ הבאת אל מקומו להשתמש בו כפי צרכו. החלה מקשרת אל הקדושה כל התנועות שהחברה מתנועת, מתחילת העבודה עד ההבאה לכלל שימוש ביתי, למען דעת שהן כולן נקשרות לאותה התכלית הנשגבה הנמצאת בקדושת התורה, המושפעת ע"י הכהונה בתורה ועבודה. ע"כ הקלקול שיש בביטול מצוה זו הוא מתפשט על סדרי החברה כולה ביחש להתכלית האחרונה, אין ברכה במכונס. ולעומת הסדר של החלפת החומרים, ליסוד משא ומתן, שגם ברכתו צריכה להיות כלולה בהשפעת הקדושה ליושר ולמדות טובות המתחזקים לפי הערך של כבוד הכהן תופש

התורה והזיקוק אליו, ע"כ בהשלילה מארה משתלחת בשערים. המכונס אמנם באפס השפעת המוסר הוא יורד ממעלתו הראוי לברכה, כשיוקחו הדברים לתכלית הנשגבה שהיא העמדת חיי האדם והתחזוק לפי המושג הקדוש המבורר מעזה של תורה, ע"כ באפס כח זה, חדל כח הברכה מלחול. אבל השערים, דרכי המשא ומתן הם כשהם מושפעים בהדרכה נאה קדושה ומוסר צדק, נעשים ביושר ומביאים ברכה. אבל בעובון המוסר וההתרחקות מכל אמת וצדק היוצא מריחוק התורה, הניכרת ע"י בעיטת המצוה הביתית שצריכה להיות כ"כ חביבה ומקובלת, העסק כולו של המשא ומתן שמגמתו להגדיל ההון נהפך לבולמוס של אהבת בצע, הגורר עמו כל שקר וכל תרמית, "כנען בידו מאוני מרמה לעשוק אהב". ע"כ מארה משתלחת בשערים, ועצם הכנת החומר בו מתבלט איך שלא יבאו הפעולות לתכליתו, כמו שלא באה התכלית האחרונה של ברכת הבית לתעודתה ע"י שלילת קדושתו הראויה. ע"כ זורעין זרעים ואחרים אוכלים אותם, עד שאין תכלית מכל ההשתדלות והעמל. וזהו יסוד הבהלה, כי כל זמן שכל צד מן החיים מוצא את תעודתו אין כאן שום כהלה מחשבת בעצם חשבון החיים. כי האדם החי בקדושה וקשר התורה מאגדו ליוצרו בחיי עולם לו ולדורותיו, הוא יודע מגמת החיים בצורתם הפנימית, ודעתו תוכל להתישב. אבל כשהמגמה האחרונה ניטלת ע"י סילוק הקדושה הפנימית מברכת הבית, מה יהי מכל שאון החיים, רק בהלה, רק טירוף של רצונות ומחשבות שכל אחת דוחה את חברתה עד אפס מקום של חשבון נקי, הם מעמידים את החיים, א"ת כהלה אלא בחלה. אבל כשהם נותנים, מתברכים כל האמצעיים של סיבובי החיים מהתחלת המצאת החומר עד דרכי חליפתו והבאתו אל מקומו, באופן שפעולות[ת] כל ההשתדלות יתכוננו אל מרכזן הנכון. שמכל השלשלת החיצונית התלויה במגמת החיים שהיא הברכה שבתוך הבית פנימה תגיע למבוקשה. כי הפעולות יהיו מקושרות בתכליתן, ויאכלו הבעלים פרי עמלם בתור ממצאי החומר, שיביאוהו למעמד החליפים כמה שהוא ראוי לכך לטובתם, ומעמד החליפים יהיה מתברך ע"י יושר הנהגתו שבא ע"י האהבה של היושר והטוב שהם דרכי ד' ית"ש, המושפעים מהשייכות של הקדושה והכהונה, עד שההבאה אל הבית תהי' למטרה נשגבה שתרומם את לבב בעליה, לאכול בשמחת נפש וטוב לב, להניח ברכה אל ביתך.

(עין אור הברכה ח"א ע"ב 180-1)